

ZNAMENÍ

1/99

cena 19,-

DOBY

NA ROZHRAŇÍ ČASU

NA ROZHRANÍ ČASU

S určitým vnitřním chvěním jsem na počátku roku utrl první list kalendáře. Dívám se téměř nevěřičně na číslice – 1999. Vteřiny ubíhají. Uvědomuji si, že nás začaly tlačit k tomu až magickému zlomu tisíciletí. Příští kalendář, který si koupíme, již ponese to neuvěřitelné číslo 2000. Mnozí toto nové tisíciletí spojují se znamením Vodnáře. Má prý to být počátek nového věku všeobecného blahobytu a štěstí.

Naše užívání letopočtu je však jenom pouhým číselným symbolem. Jako každý symbol nás však i tento vede k zamyšlení. Ve skutečnosti ale žádný rok 2000 neexistuje. Je to jen konstrukce vytvořená lidskou myslí jako pomůcka k orientaci v toku času. Důležitý není letopočet, ale událost, s níž ho spojujeme. Židé nebo muslimové žádný rok 2000 neočekávají.

„Na světě je přibližně 6,1 miliardy lidí, z toho 1,7 miliardy křesťanů. K oslavám nového tisíciletí se přidávají také Číňané, což dělá další 1,2 miliardy. Celkem tedy 2,9 miliard osob. Pro zbytek světa by to měl být den jako každý jiný. Vyznavači islámu budou právě uprostřed roku 1421 a 14 milionů židů bude psát rok 5761. Indů je 800 milionů – a mají také jiný kalendář. Rok 2000 se tedy týká necelé poloviny lidstva.“ (100+1 ZZ, r. 1998, č. 22, str. 21)

Proč tomu tak je? Jde totiž o události, od kterých ta či ona kultura začíná počítat svůj letopočet. Židé začínají svůj letopočet od stvoření světa. K tomu podle jejich výpočtů došlo 7. října roku 3761 před našim letopočtem. Muslimové zase počítají svůj letopočet od – pro ně zásadní události – odchodu Mo-

hameda a jeho prvních příznivců z Mekky, kde byl pronásledován, do Medíny. Dle našeho kalendáře se to stalo 16. července r. 622 naší éry.

Zde je jasně patrné, že nejde o číselný údaj, ale především o událost, kterou nám toto číslo připomíná. Jakou událost představuje rok 2000? Jde o betlémskou událost – narození Ježíše Krista. Událost všech událostí, která radikálně ovlivnila světové dějiny. Byla vpravdě zlomovou událostí, která zcela změnila pohled milionů na svět a úděl člověka v něm.

V minulosti ještě nedávne jsme byli zvyklí, že se mnohé události přítomné chvíle nazývaly „*historickými*“. Třeba sjezdy vládnoucí strany. Nejde však o hodnocení přítomné chvíle, ale o soud dějin.

Když pláč novorozence prolomil ticho malé jeskyně u Betléma sloužící za úkryt pro dobytek, nikdo z římských historiků tomu nevěnoval pozornost. A přitom dnes si polovina lidstva chystá připomenout, že od té chvíle uplynulo již dva tisíce let.

Když přišel Ježíš na svět, měl lidský život malou cenu. Gladiátoři se zabíjeli mezi sebou pro vzrušení boháčů a římské lůzy. Tělesná práce byla v opovržení a žena byla o něco málo víc než tažné dobytce. O nemocné a žebráky se nikdo nestaral. Miliony otroků neměly žádná práva a jejich hodnota nedosáhla mnohdy ani ceny zvířete.

Ježíš zrovnoprávnil všechny lidi prohlášením, že jsme všichni děti jednoho Otce v nebesích. Vyzvedl čin milosrdenství Samaritána, který se postaral o zraněného. Zastal se ženy proti pokryteckým mužům, kteří ji obvinili z cizoložství.

I když v pozdějších staletích ti, kteří se honosili jeho jménem, pošlapali jeho učení o lásce k druhému člověku, jeho myšlenky a ducha zničit nedokázali. Vystoupením Valdenských počátkem 13. století byl zahájen velký zápas lidstva o svobodu svědomí. Tato dějinná událost vrcholí v našem století v prohlášení Všeobecné deklarace lidských práv.

Ježíšovo narození bylo tou prvořadou událostí světových dějin, která vede k dalším událostem. Tak tvoří dějiny, něco se děje. On prohlásil: „*Oheň jsem přišel uvrhnout na zemi.*“ (L 12,49) Nebeský oheň pravdy, který – jak vyjádřil Leonard Ragaz – „*teče pod povrchem dějin*“. Lidé se však tento oheň, který zatlačuje tmu, snaží uhasit. A často se jim to daří, ale on doutná dál, aby vždy znovu vy-

razil na povrch. Kdo v první polovině našeho století očekával, že na konci tohoto strašného věku bude svoboda člověka prosazována ve většině zemí světa? Ale tam na počátku bylo Ježíšovo prohlášení: „*Co chcete, aby vám lidé činili, čiňte i vy jim.*“ (Mt 7,12)

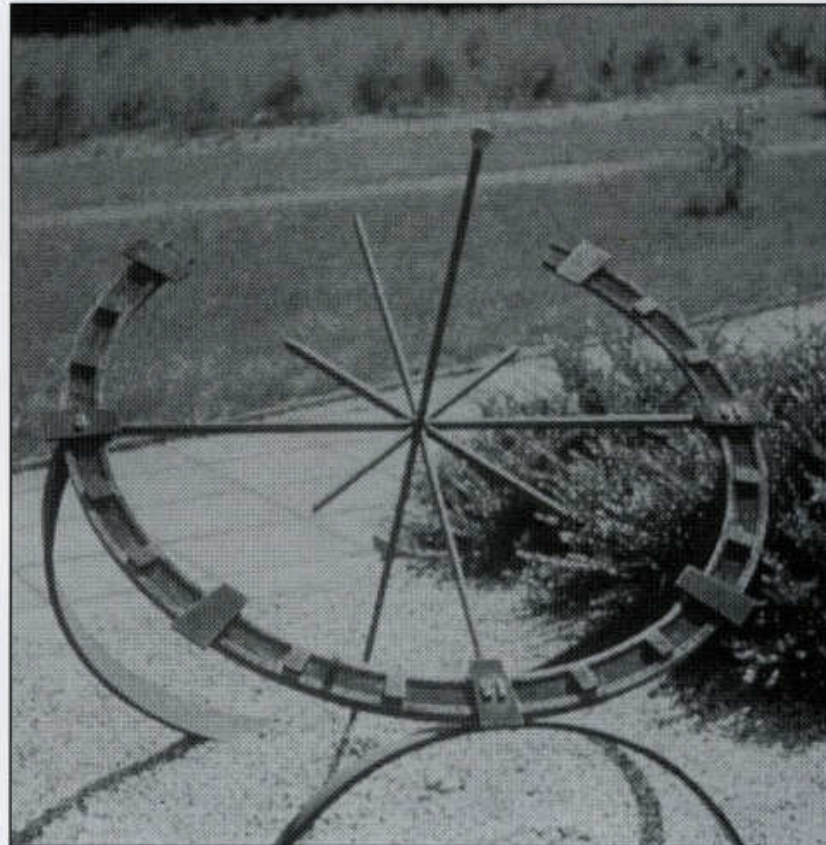
Mnozí právě v tomto zápase o svobodu člověka vidí smysl a cíl dějin. „*Aby byl člověk stále více člověkem a měl se stále lépe a lépe.*“ Máme zde co činit s novým falešným náboženstvím, které již v roce 1922 nazval velký ruský myslitel Nikolaj Berďajev vypovězený bolševiky z Ruska „*náboženstvím pokroku*“. Jaké je učení těchto nových pseudonáboženských nadšenců? Berďajev píše: „*Náboženství pokroku pokládá všechna lidská pokolení a všechny lidské epochy za neplnohodnotné, jako by neměly smysl samy o sobě, nýbrž byly jen stupni k šťastné budoucnosti.*“ (N. Berďajev: Smysl dějin, str. 135) Berďajev na základě Bible a historie podroboval tvrdé kritice myšlenky bolševiků, kteří právě pomocí krvavé revoluce chtěli pro budoucí pokolení vytvořit tento nový ráj. „*Utopie dokonalé budoucnosti předpokládá, že je možný příchod absolutního stavu lidského života v relativních podmínkách dočasného pozemského života.*“ (Tamtéž, str. 137)

Dějinné události nám ale ukazují, že lidem se nikdy nepodařilo dosáhnout cílů, které si stanovili. Žádná idea nebyla uskutečněna. Ideje humanistů 16. a 17. století o svobodě, rovnosti a bratrství skončily v hrůzách Francouzské revoluce. Naděje milionů vkládané do začínajícího 20. století se rozplynuly v dýmu dvou světových válek a v nezměrném utrpení lidí tří kontinentů. A o socialismu Berďajev psal v roce 1918: „*Socialismus tak, jak bude uskutečněn, nebude vůbec takový, jaký by ho chtěli socialisté. Vznikne pouze nové nepřátelství mezi lidmi, nové sváry a nové, dosud nevídané formy útlaku.*“ (Tamtéž, str. 142) I toto období máme za sebou a neříkáme již „*bude to jen nová forma útlaku*“, ale „*byla*“. Co bude dál? Jakým událostem jdeme vstříc? Z dějinné zkušenosti již víme, že úplně dokonalý systém uspořádání lidské společnosti, ve kterém by každý byl spokojený a šťastný, neexistuje a nelze ho dosáhnout. Ale i uvědomění si toho, že lidstvo nikdy nedosáhne toho, co očekávalo, má velký smysl. Vede k poznání, že ten velký a absolutní smysl dějin není v rámci naší historie, ale mimo ni.

Ježíš se nejen narodil a zemřel, to by nebylo nic tak pozoruhodného, je to zkušenost všech lidí. Apoštolové a více než pět set dalších lidí ale potvrdilo jeho vzkříšení z mrtvých. „*Odevzdal jsem vám, co jsem sám přijal, že Kristus zemřel, byl pohřben, byl vzkříšen třetího dne, ukázal se Petrovi, potom dvanácti, poté se ukázal více než pěti stům bratřím najednou. Většina z nich je posud naživu, někteří již zesnuli. Pak se ukázal Jakobovi, potom všem apoštolům. Naposledy ze všech i mně.*“ (1 K 15,3-6) A to je událost všech událostí, které se na světě kdy staly. Ukazuje mimo běh našich dějin. Vzkříšený Ježíš Kristus se plným právem může nazývat Pánem nad časem, jehož prokletí překonal. Jeho slib „*já opět přijdu*“ tvoří cíl světových dějin. To, co lidem nebylo možné dosáhnout během dějin, se uskuteční Božím zásahem již mimo rámec dějinného času.

A tak světové dění spěje k té vrcholné události dějin – návratu Ježíše Krista a naplnění oné touhy věků po dokonalém světě. Ten den, kdy se to stane, nám Bůh skryl. „*O tom dni a hodině nikdo neví, proto buďte hotovi.*“ To ukazuje, že pro naše spasení není důležitý rok 2000, ale dnešek. „*Dnes, kdybyste slyšeli jeho hlas, nezatvrzujte svá srdce.*“ (Žd 3,7)

LUDVÍK ŠVIHÁLEK

Studie
Kristův výrok
o nezasahování

str. 8

Podobenství
Rozhovor
s Adamem

str. 12

Zdraví
Na plný plyn

str. 16

Kronika
20. století
Vláda ropy
a chudý svět

str. 24

ZNAMENÍ DOBY – křesťanský pohled na svět. Ročník 31, číslo 1/1999. Vydává a objednávky přijímá Advent-Orion s. r. o., vydavatelství a nakladatelství, Roztocká 5, 160 00 Praha 6 - Sedlec, tel. objednávky 325528, redakce 90034532, fax 325165, mobil 0603/553628, e-mail: adventorion@iol.cz. Šéfredaktor Marek Škrála. Jazyková redakce Ivo Ráček. Tiskne Naše vojsko Praha. Vychází čtyřikrát ročně. Cena jednoho výtisku Kč 19,-. Nevyžádané příspěvky se nevracejí. Registrační značka MK ČR F 5077. ISSN 0231-6439. Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. nov. 5094/95 ze dne 3. 2. 1995. Foto uvnitř a na titulní straně časopisu archiv redakce.

NET '98 překládali (zleva) Mgr. Vítězslav Chán a Dr. Daniel Duda.

Dwight Nelson se svými spolupracovníky a překladateli.

Satelitní anténa vysílající do oblasti Pacifiku (Austrálie, N. Zéland). Pohled na zadní část budovy modlitebny.

○ VYSOKÉM NAPĚTÍ V SÍTI

ANEB JAK SE VÁM PŘEKLÁDALO?

Seminář „Vstříc příštímu tisíciletí“ (nazývaný také jako NET '98) nebyl žádnou malou akcí. Svým rozsahem byl první vlašťovkou, která naznačila cestu, jak by se dala využít nejmodernější technika při pokusu oslovit velké množství lidí poselstvím, které Ježíš Kristus považoval za nejdůležitější věc našeho pozemského života.

Ježíš neviděl v náboženství jen jednu z dalších možných a dobrých filozofií, ani to nepovažoval za zkrášlení či doplnění našeho života. Kdysi to řekl zvláštními slovy: „Já jsem ta cesta, pravda i život a já jsem i pravdou, která vás vysvobodí...“ Pravda, která je cestou k životu i životem samotným. Jde tedy o něco velmi důležitého, kdy určitě stojí za to vyzkoušet všechny dostupné možnosti, aby se lidé mohli přístupným způsobem o této „Pravdě“ dozvědět. Nakolik se to programu NET '98 podařilo, je otázka, na kterou můžeme nahlížet z různých úhlů a vždy bude záležet na jednotlivých lidech, kteří se ho zúčastnili. V tomto článku však nechceme NET hodnotit, ale spíše nahlédnou do zákulisí, do míst běžnému divákovi nedostupných. Ani v samotném Berrien Springs se do podzemí Pioneer Memorial Church (PMC) jen tak někdo nedostal.

Necháme se tedy pozvat do míst, kde se celý program odehrával a sice těmi, kdo se ujali nelehké služby simultánního překladu. Do češtiny překládal Mgr. Vítězslav Chán a do slovenštiny Dr. Daniel Duda. Jejich hlasy byly důležitým článkem celosvětové „sítě“ a pro mnoho lidí na území České a Slovenské republiky se tyto kazatelé-překladaři stali také hlasem hlavního řečníka NETu Dwighta Nelsona. Proto jsem je požádal o rozhovor.

Pokud to není tajemství, jak jste se dostali k této zajímavé, ale náročné práci?

Daniel Duda: Když bylo rozhodnuto, že programu „Vstříc příštímu tisíciletí“ se zúčastní také Česko-Slovenská unie Církve adventistů s. d., začalo se uvažovat i o tom, koho vyslat do USA jako překladatele. Jednotlivá sdružení navrhla několik jmen, ze kterých pak Výbor unie CASD vybral právě nás dva. My jsme se nikam nehlásili, nikoho jsme nepřemlouvali. Nebylo totiž o co stát a asi nám to také nikdo nezáviděl.

Vítězslav Chán: Při NETu jsem simultánně překládal poprvé v životě. Obecně mám však překladařství velmi rád, nejraději ale pracuji s psaným slovem.

Co vás napadlo ve chvíli, kdy jste si uvědomili, že vám budou v živém přenosu naslouchat tisíce lidí?

DD: Protože jsem Dwighta Nelsona osobně znal už předtím (z mých studií na Andrewsově univerzitě), tak jsem si hned poté, co bylo oznámeno, že na NETu '98 bude kázat Dwight, řekl: „Výborně! Kvalita kázání bude skvělá. Ale upřímná soustrast překladatelům.“ Jeho slovní zásoba je totiž neuvěřitelně široká, jeho jazyk je často velice poetický a rychlost mluvení se blíží střelbě z kulometu. Je zvyklý kázat pro univerzitní posluchače, takže někdy mají problém mu rozumět i rodilí Američané.

VCh: Vzbuzovalo to ve mně nesmírnou tíhu odpovědnosti, hlavně proto, že jsem neměl žádného náhradníka. Navíc simultánní překlad – to bylo pro mne něco úplně nového, nečekaného a neobvyklého. O to víc mrzela každá chyba, protože se s tím už nedalo nic dělat; všechny moje chyby letěly pěkně přes půl světa až „domů“.

Jak jste se na tuto akci připravovali?

DD: Poslechl jsem si propagační kazetu NETu a ještě jedno kázání Dwighta Nelsona z videokazety. O prázdninách jsme pak začali pracovat na překladu manuskriptu, který Dwight Nelson dal předem k dispozici překladatelům. A modlili jsme se, abychom to zvládli a zbytečně neznevážili tak dobře připravenou akci.

VCh: Měl jsem možnost texty přednášek pročíst ještě předtím, než jsem odjel do USA, většinu z nich jsem měl také v pracovním českém překladu. Byl jsem tedy relativně klidný až do chvíle, kdy jsem zjistil, že to byla jen částečná pomoc, protože přednáška nikdy nedopadla tak, jak vypadala na papíře.

Přišel den D, vy jste se ocitli v letadle a za oceánem vás čekal trochu jiný svět. Jaké byly vaše první dojmy?

DD: Já jsem na Andrewsově univerzitě, odkud se NET vysílal, prožil 18 měsíců, takže jsem se vrátil na místo, na které jsem měl pěkné vzpomínky. Bylo milé vidět, co se tam za 6 let změnilo. Na druhé straně vše nasvědčovalo tomu, že se tu chystá něco, co je nejen pro naši církev, ale pro křesťanství vůbec historickou událostí. To přinášelo určité napjaté očekávání, co nás čeká, jaké to bu-

de, jaké budou podmínky pro naši práci a jestli se vše podaří zvládnout tak, aby lidé byli osloveni a spokojeni. Na letišti v South Bendu jsem se náhodou potkal s režisérem a s produkčním celého programu, kteří právě přiletěli z církevního televizního centra poblíž Los Angeles. Svezli mě autem na univerzitu a byli moc hodní a milí.

Kde jste bydleli?

VCh: Na studentské koleji Meier Hall, asi 10 minut chůze od místa konání přednášek. Prostě, ale účelně zařízený pokoj, žádný velký luxus, ale ten jsme ani nečekali. Trávili jsme zde mnoho času při přípravě přednášek a komunikováním se světem. Bylo tam útulno a hlavně, byl to „náš“ kousek domova. Jen na týden, když se na univerzitě konal víkend otevřených dveří, jsme se museli přestěhovat do blízkého motelu, který byl od místa konání přednášek vzdálený asi 30 minut pěšky. Na koleji totiž bydleli v tu dobu zájemci o studium.

Je čas vydat se na první přednášku. Jaká byla a co všechno jste zažili na startovní čáře NETu?

VCh: Všude panovalo napjaté očekávání v mnoha oblastech. Neselže technika? Jaká bude přednáška? Neudělá Dwight Nelson nějakou chybu? Podaří se vysílání do celého světa a kolik přijde lidí? Samozřejmě, nás překladatele nejvíce zajímalo, zda budeme Dwightovi stačit a nakolik vydařený bude náš premiérový překlad. Z mého pohledu všechno proběhlo lépe, než jsem čekal.

DD: Pro mne to byly dva šoky. Prvním bylo to, že kabinky pro překladatele byly otevřené. Pro simultánní překlad se člověk potřebuje maximálně soustředit a nesmí ho nic rozptylovat. Když slyšíte nejen sebe, ale i překlad od vedle, nebo jen někdo projde kolem, snadno vás to rozptýlí. Dwight dokáže říci za několik sekund desítky slov, která jsou už v té chvíli nenávratně ztracena. Druhým šokem byla Shasta Burrová – rychlost jejího mluvení a nemožnost předvídat, co řekne v další větě. Také Dwight byl první večer nervózní, nedržel se předlohy a měli jsme také obavy, nakolik funguje technika. No a pár hodin po přednášce, hned po půlnoci zvonily telefony a dozvěděli jsme se z domova, že během prvního vysílání vypadl zvuk. Proto jsme museli ještě v noci zařídit mimořádné vysílání, aby alespoň některé sbory měly signál kompletní.

Jak na vás zapůsobil Dwight Nelson?

VCh: Je to nesmírně dynamický a kreativní člověk. U něj to není nějaká póza nebo stylizace, on takový skutečně je. Jeho gestikulace, způsob vyjadřování i slovník – to vše je součástí jeho osobnosti a činí z něj nenapodobitelného řečníka. Je velice obtížné ho nějak charakterizovat. Líbilo se mi, že si dokázal udělat čas na osobní setkání s Bohem i během tak náročného programu, jakým byl NET. Nebylo nic, co by narušilo jeho přátelství s Bohem, o kterém tak často ve svých přednáškách mluvil.

DD: Dwighta Nelsona jsem znal osobně již předtím. Jeho kázání jsem poslouchal během studií. Bylo to přesně to, co jsem čekal a čeho jsem se bál – vodopád slov. Byl a zůstal sám sebou – velice aktivní, kreativní, duchovní, přístupný, ale také rozhodný. Vyslechl naše připomínky, ale nenechal si do věci moc mluvit. Je to úžasný kazatel a velký Boží muž. Člověk modlitby, nejen slov.

Překládali jste skutečně přímo nebo jste měli nějakou písemnou přípravu?

DD: Měli jsme písemnou přípravu, ale problém byl v tom, že se jí Dwight někdy nedržel. Mnohdy ji na poslední chvíli změnil a improvizoval. Já osobně jsem se snažil udělat si z připravených textů představu, o čem bude Dwight Nelson hovořit, ale pak už jsem co nejvíc překládal přímo, podle toho, co jsem slyšel ve sluchátkách. Ve chvíli, kdy Dwight skončil, jsme nemohli na našem překladu už nic změnit.

VCh: Obecně řečeno, přímo jsme překládali úvody obou moderátorů, uvedení zpěváka, všechny ozvučené videoklipy během přednášky, rozhovory s hosty na pódiu, závěry kázání a výzvy. No a potom spoustu dalších neočekávaných změn, krácení přednášky a improvizace, které bylo lepší překládat rovnou, než hledat nějakou část věty v připraveném textu. Byly přednášky, kdy jsme museli 30-40 % času překládat přímo z obrazovky.

Jak vypadal takový běžný překladatelský den?

DD: Vždy v 17.00 bylo setkání překladatelů, na kterém se podávaly zprávy o dění ve světě, vyprávěli jsme si zkušenosti z domova, referovali o tom, co jsme se dověděli od našich koordinátorů, zapisovali to, co říkali jiní, abychom mohli informovat

zase naše posluchače doma. Pak byla společná modlitební chvíle. Pokaždé mezi nás přišel také Dwight Nelson. Řekl třeba několik slov k přednášce, anebo upozornil na změny, které zařadil na poslední chvíli. Pak jsme měli asi půl hodiny na naše soustředění se v kabině. Od 19.00 hodin jsme vysílali informace a podněty pro koordinátory, no a od 19.15 jsme už překládali, protože některé sbory se připojovaly už ve čtvrt na osm, ne až v půl osmé.

VCh: Po skončení bylo malé občerstvení a šlo se pracovat zpět na pokoje. Většinou naše pracovní doba končila „lehce“ nad ránem.

Kdo zabezpečoval technickou stránku NETu? Byli to lidé z církve adventistů nebo profesionálové z některé televize?

DD: Většina z nich byli členové církve. Režii, produkci a střih zabezpečovali lidé z Adventist Media Center, kteří dělají televizní programy pro Marka Finleye, C. D. Brookse, nebo Dana Mathewse. Kameramany byli místní lidé. Nebyli tam žádní profesionálové z nějaké věhlasné televizní stanice.

Mnohým lidem se zdálo, že NET je především věc techniky. Jaká byla atmosféra v samotném místě konání?

DD: Nádherná. Ještě před začátkem NETu měl Dwight s námi překladateli společnou Večeři Páně. Každý večer jsme se před přednáškou s Dwightem společně modlili. Během celé přednášky se trvale modlila skupina lidí v jedné z místností PMC.

VCh: Pro mne osobně to bylo velmi příjemné překvapení. Trochu jsem se obával, že to zde lidé budou brát jako nějaké show mezinárodního rozsahu, ale když jsme přijeli, našli jsme lidi, kteří byli oddáni jediné myšlence – zvěstovat Krista. Podle svých možností pomáhali lidé různého společenského postavení, různé barvy pleti a často i lidé nemocní nebo postižení. Členové místního sboru to většinou chápali jako duchovní službu nejen svému sboru, ale vlastně i celému světu.

Co vás samotné nejvíce zaujalo na celém programu?

DD: Skutečnost, že z jednoho místa jde program do celého světa, že přednášky oslovují lidi

KRISTŮV VÝROK O NEZASAHOVÁNÍ...

1. list Korintským, 7. kapitola

Zatímco většina úvah nad sedmou kapitolou prvního listu apoštola Pavla Korintským se točí kolem jejího obsahu, pokusím se zamyslet nad formou a strukturou Pavlovy argumentace i nad způsobem jeho práce. Domnívat se, že za nás Pavel již všechno vymyslel a dnes postačí jen realizovat literu textu je nedostatečné. Sedmá kapitola totiž není systematický výklad tématu manželství a zdrženlivosti, nýbrž reakce a odpověď na konkrétní otázky korintských křesťanů. Svou radikální interpretací jako by chtěl Pavel spíše naznačit směr, v němž bychom měli pokračovat a v odvaze víry pracovat s výroky Pána v naší situaci stejně poctivě, jako to činil Pavel.

Když se pustíme do studia Pavlova epistolního textu, měli bychom si být vědomi určitých nesnází, které nám text přináší. Tou první je fakt, že Pavlovy epistoly jsou již samy o sobě kázáním. Je třeba z nich tvořit ještě nějaká další kázání? Nemají epistoly sloužit spíše k tomu, abychom si všimli, jak Pavel pracuje s textem Starého zákona nebo s výroky Páně a pak v naší konkrétní situaci používat slova Páně v pavlovském duchu? Vynořují se však ještě nesnáze spíše etického, než teologického rázu. Proč studujeme konkrétní Pavlovy odpovědi na konkrétní otázky? Máme snad jeho rady Korintánům brát jako rady sobě? Máme se řídit Pavlovým řešením a napodobovat Korintány, stylizovat se do jejich doby a situace a vztahovat tak Pavlova slova na sebe? Nebo je třeba spíše pochopit princip a na jeho základě v naší situaci osobně a samostatně vyvozovat takové důsledky, které by byly výrazem naší víry? Domnívám se, že je třeba Pavlovi naslouchat, pak se rozhodovat ve víře a nepřesouvat odpovědnost za vlastní rozhodnutí na literu textu, nebo na jiného člověka.

Klíčovým textem, na němž je Pavlův výklad postaven je „Pánovo slovo“. „....přikazuji ne já (Pavel), ale Pán...“ (1 K 7,10). Okolo tohoto Ježíšova slova krystalizuje Pavlova argumentace. Pánova slova se Pavel drží a nejde nad jeho rámec. Naplňuje tak své vlastní doporučení z 1 K 4,6: „.... abyste se na nás naučili, co znamená, 'ne nad to, co je psáno'...“ Ze slova Páně vyvozuje

důsledky, které adresuje do situace korintského sboru a předkládá je k úvaze. Spíše doporučuje, než by rozkazoval. Dá se říci, že celá sedmá kapitola je Pavlův výklad Ježíšova výroku, který Pavel cituje zřejmě v jiné podobě, než jakou máme zachycenu v evangeliích (Mt 5,32 a Mk 10,11.12), kde mluví Ježíš o nepropouštění manželky, kdežto Pavel mluví o neodcházení od manžela a o neopouštění ženy. Nevíme, zda měl Pavel jinou předlohu, nebo zda tato slova slyšel od Pána přímo, anebo je pro potřeby své argumentace vzhledem ke korintským problémům upravil. Nevíme to a snad to ani není tak důležité. Lépe je všimnout si, s jakou pečlivostí zachází Pavel s výroky Pána a co všechno je z něj schopen vyvodit.

Aby čtenář zřetelně viděl, co je prioritou a co je důsledkem, etickým závěrem, Pavel přísně odlišuje svou argumentaci (reflexi) od Pánova slova. Učí nás tak, jak je důležité hlídat hranici mezi výroky Pána a vlastními názory. Tomuto umění udržet tuto hranici se říká kritické myšlení. Kritické smýšlení je výrazem přísnosti na sebe sama. Pavel nám tím naznačuje, že nehodlá směšovat výroky Pána se svými a vydávat tak svá tvrzení za Boží slovo. Svědčí to o jeho zpětné vazbě – sebekontrola. Pánova slova jsou závazná obecně a bezpodmínečně. Pavel svým postojům a názorům nepřisuzuje neomylnost a bezpodmínečnost. Posлуhač se tedy musí učit umění rozlišovat mezi výroky člověka a výroky Božími. Tato přísnost a kritičnost k sobě samému napomáhá živému křesťanskému společenství v tom, aby se nestalo nějakou sektou, zmítanou kdejakým učením.

Z určitého výroku Páně: „Těm, kdo žijí v manželství, přikazuji – ne já, ale Pán – aby žena od muže neodcházela“ (1 K 7,10), vyvozuje Pavel jakési pravidlo (možná princip), které považuje za důležité nejen pro Korintány. Toto pravidlo se v textu vyskytuje celkem pětkrát, nepočítaje v to další nepřímé formulace, a je možno jej formulovat asi takto: „Zůstaňte tak, jak jste.“ Jinak řečeno: „Buďte normální, vyvarujte se přepjaté náboženské rádoby horlivosti.“ Nemusíte podléhat psychóze revolučních proměn poté, co jste uvěřili, a chtít násilně zpřetrhávat všechna dosavadní pouta, či vytvářet svazky nové. Nemusíte se obá-

vat, že Boží povolání pro vás znamená zpřevrácení všech dosavadních pořádků. Všechno totiž, co nás obklopuje, je pomíjivé (v. 31 – „schema tohoto světa pomíjí“) a spěje to k brzkému konci (v. 26.29). Zůstaňte proto svobodní vůči změnám. Každý přece dostal od Pána Boha jiný dar (v. 7). Pavel tak dovoluje Korintánům chovat se přirozeně a svobodně podle svého obdarování. Nevytváří účelově nová náboženská kliše (v. 35).

Pavel však nechce problematizovat křesťanský růst, který sám o sobě je trvalou změnou. Ani nechce konzervovat (posvěcovat) staré dobré pořádky. Spíše chce, abychom se od nich vnitřně osvobodili a nebyli jimi rozptylováni (v. 35). Proto nám říká, abychom přijímali věci takové, jaké jsou, tedy abychom si zachovali odstup, nadhled i vnitřní mír a nenechali se ovládat potřebou činit razantní změny. Tedy, abychom zůstali trpěliví a vytrvali v tom a tam, kde jsme postaveni.

V konkrétní aplikaci toto pravidlo znamená, že není třeba se přizpůsobovat a podléhat tlaku okolí (veřejnému mínění).

V souvislosti s předchozí Pavlovou úvahou lze tento konkrétní pokyn pochopit ve smyslu – „netrap se tím, čím jsi, nedělej si zbytečné starosti“ (v. 32). Můžeš být tím, čím jsi – třeba otrokem. I kdybys mohl dojít osvobození, zůstaň raději otrokem. Nepodléhej vnějším okolnostem. Nech to tak, jak to je a nesnaž se měnit věci svou silou a za každou cenu. Nevyčerpávej své síly na tom, co není důležité, protože důležité je líbit se Bohu (v. 32) a lnout k Pánu (v. 35). Změna, která s člověkem nastane po uvěření Kristu je natolik závažná a svrchovaná, že osvobozuje takového člověka od potřeby a nárokování si změny vnějších okolností. Člověk se tak stává nezávislým, z čehož vyplývá, že otrok je schopen se obejít bez propuštění na svobodu. Křesťan nepotřebuje razantně, zásadně a definitivně skoncovat s tím, co dosud žil. Ani obřízka (v. 18), ani otroctví není překážkou plného vztahu s Kristem. Naopak, kdo bezpodmínečně lpí na změně vnějších okolností – zaplétá se do nich, je dosud otrokem závislým na těchto okolnostech.

Není třeba, abyste se snažili vyvazovat z otroctví, neboť vy nejste otroci lidí. Tak lze přeložit výzvu „nebuďte otroci lidí“. Jste svobodní (vy-

placení), a proto je nesmyslné lpět na svém dalším osvobození se a snažit se něco měnit (sami sebe vykupovat). Ta podstatná změna již nastala a to znamená, že není důvod ulehčovat si svou pozici dodatečnou snahou o změnu vnějších podmínek. Jste svobodní a nejste tudíž ani povinni skládat účty lidem (veřejnému mínění), ani se nechávat ovládat jejich názory a zvyky, či si jimi nechat diktovat své postoje a způsoby. Nemůžeme však z těchto slov vyvozovat, že by ideálem křesťana mělo být – zůstat takový, jaký jsem byl doposud.

Pavel zde velmi provokativně ilustruje smysl výše formulovaného pravidla: „Každý ať zůstane tak, jak jej zastihlo Boží povolání“. Rozumíme-li tomuto pravidlu absolutně (nikoli jako Pavlově odpovědi na konkrétní korintské problémy), pak by to pro nás byl nerealizovatelný a velmi bolestivý příkaz. Jak přimějeme člověka, který má bolest, aby se tvářil, jako by ji neměl a netoužil po změně k lepšímu? Jak vysvětlíme ženě, která chce a má být milována, že když se k ní její muž chová hrubě, je to něco, s čím se musí smířit, protože má každý „zůstat tak, jak jej zastihlo Boží povolání“? Na těchto příkladech je možné vidět, jak přísně fundamentalistické lpění na liteře textu může „zabíjet“. Na základě 1 K 7,11 nemůžeme Pavla podezírat z toho, že by za normální považoval přehlížení, ignorování či pohrdání ženou. Spíše bychom měli, po přihlédnutí k jeho formulaci „nebuďte otroky lidí“ (v. 23), rozumět těmto jeho slovům: nenechte se spoutat ženou (v. 29), nepropadněte žalu či euforii (v. 30), nelpěte na obchodu (v. 30), nezdomácněte (nezabydlete se) ve světě (v. 31), ale spíše usilujte o to líbit se Bohu (v. 32), žít důstojně a lnout k Pánu (v. 35). Zdá se, že to, oč Pavlovi jde, je nebýt zneklidňován, rozpolcen, zneklidněn a rozptylován. Tedy nenechat se zotročovat hříšnou náročností svou či druhých lidí. Z toho vyplývá, že smyslem Ježíšova výroku a vůbec celé 1 K 7 je vyvarovat se změny nikoli pro podporu pohodlné konzervativnosti, ale pro soustředěné lnout k Pánu a nalezení vnitřního pokoje. V Pavlově listu můžeme vidět požadavek neangažování se ve věcech, které nemůžeme ani nemáme měnit.

THDR. JIRÍ BENES

NEZRALÉ OVOCE

Všude voní jaro. Svěží vzduch, modrá obloha s honícími se bílými obláčky, zelená louka se spoustou květin. I stromy již odkvetly a je možno odhadovat na nezralých plodech budoucí úrodu. Procházím zahrádkářskou kolonií. Je tu krásně. Najednou zbystrím: skupinka několika kluků přelézá plot cizí zahrady a opatrně se plíží k velké třešni. A než se nadějí, rvou z ní ještě zelené, nezralé plody. Cpou si je do pusy, aby je zase hned vyplivli – jistě jsou ještě hodně trpké. Ale to jim nevadí. Cpou si je do kapes i pod bundu. Ze sousední zahrádky se ozývá varování: „Vy zloději, mazejte pryč, nebo na vás pustím psa!“ Ale kluci se jen smějí: pravý vlastník na zahrádce není a soused k nim nemůže. Když si nadělali dostatečnou zásobu nezralých plodů, rychle, tiše jako myšky proklouznou ze zahrádky pryč. Ve chvílce po nich není ani památka.

Nemohu se ubránit vzpomínce na své dětství. Tenkrát můj spolužák také kradl zelené třešně. Ve své chamtivosti jich snědl, co se do něho vešlo. Ale místo požitků měl kruté bolesti břicha a skončil v nemocnici. Dobře věděl, že krást se nemá a že nezralé ovoce není zdravé. O pravdivosti těchto slov se musel přesvědčit až na vlastní kůži sám.

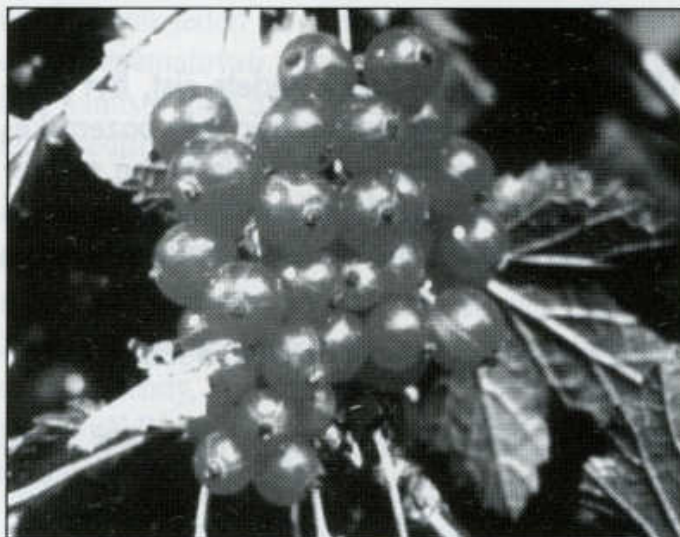
A tak mě napadá, že i my, dávno odrostlí dětským hrám, se chováme někdy podobně. Honíme se za hmotnými hodnotami tohoto světa mnohdy i bezohledně vůči ostatním. Nedbáme toho, jestli naše snahy něco získat jsou zcela fér. Nedbáme na to, že místo, abychom z poctivě získaných hodnot měli opravdovou radost, se nakonec dočkáme zklamání, výčitek svědomí, strachu a snad i závisti okolí. Prostě díky své lidské chamtivosti se snažíme ze života „urvat to nejlepší“ za každou cenu – i když výsledkem bývá mnohdy zklamání. Ani si neuvědomujeme, že tím rveme také takové nezralé ovoce, na němž si nepochutnáme. To proto, že nemáme dost trpělivosti čekat na zralé, chutné plody, poctivě získané, na nichž bychom si bez pocitu viny opravdu pochutnali.

V Božím království budeme mít dostatek všeho, co je k životu potřeba. Nebudeme muset nic získávat nepoctivě – vlastně by to ani nešlo. Jak praví Písmo: „Dobře si pamatujte, že žádný smilník, prostopášník ani lakomec, jehož bohem jsou peníze, nemá podíl v království Kristovu a Božím.“ (Ef 5,5)

A tak nemůžeme chtít přepych tady na zemi i v budoucnu – v ráji. Musíme si zvolit, zda si svůj pozemský život znepříjemníme „nezralým ovocem“, nebo zda ho odmítneme a trpělivě si počkáme na chutné, zralé plody v Božím království. Vždyť i Pán Ježíš nám radí: „Neukládejte si poklady na zemi, kde je ničící mol a rez a kde je zloději vykopávají a kradou. Ukládejte si poklady v nebi, kde je neničí mol ani rez a kde je zloději nevykopávají a nekradou. Neboť kde je tvůj poklad, tam bude i tvé srdce“ (Mt 6,19-21). A Pán Ježíš ještě dodává: „Nikdo nemůže sloužit dvěma pánům. Neboť jednoho bude nenávidět a druhého milovat, k jednomu se přidá a druhým pohrdne. Nemůžete sloužit Bohu i majetku.“ (Mt 6,24)

Zahrádkářské kolonie mizí za mými zády. Po skupince kluků není kromě vysypané hromádky zelených třešní u cesty ani památka. Asi si opravdu příliš nepochutnali.

H. M.

ROZHOVOR S ADAMEM

Unikátní rozhovor, který budete číst, byl pořízen před mnoha a mnoha tisíci lety pozemského času zpravodajem novin „Vesmírné rozhledy“. „Vesmírné rozhledy“ poskytují objektivní informace všem zájemcům v kterémkoliv koutě vesmíru.

Mohl byste nám úvodem říct něco o sobě a své rodině?

Jmenuji se ADAM, to znamená ČLOVĚK. Jsem první svého druhu, který kdy ve vesmíru existoval. Moje manželka je EVA. Máme hodně dětí. Žijeme

kousek od Edenu, odkud jsme se před mnoha lety museli po zásahu Nebeské bezpečnostní služby vystěhovat.

Naše čtenáře by určitě zajímalo, jak k tomu došlo.

Není to nic veselého. Kdybych měl být upřímný, tak za to vlastně může moje manželka, nebo spíš had, i když... ani já nejsem bez viny. Nedivil bych se, až jednou nějaký můj praprapravnuke prohlásí: „jak jsme se mohli mít dobře, kdyby nebylo Adama a Evy“. No, bude mít vlastně pravdu. Tak tedy, v Edenu jsme bydleli od té doby, co Pán Bůh

stvořil napřed mne, a potom z mého žebra manželku. Moc se nám tam líbilo, ale jenom než nás napadlo, že by Pán Bůh před námi mohl skrývat ještě něco hezčího. Jakmile ta myšlenka přišla, přestali jsme mu věřit – a za chvíli jsme se už museli stěhovat.

Říkáte, že jste přestali Pánu Bohu věřit. Osobně si neumím představit, co vás k tomu vedlo...

Víte, kdyby náš příběh někdo sepsal a dejme tomu za šest tisíc let ho zase někdo další jen tak zběžně četl, řekl by si, že šlo vlastně o maličkost, o ovoce...

O ovoce?

Ano, o ovoce. Mohli jsme ho v Ráji jíst, kolik jsme jen chtěli a kdy jsme chtěli. Vlastně až na jeden strom, ten jsme měli zakázaný. Dlouho nám to nevadilo, protože jsme věděli, že když to tak Pán Bůh chce, je to v pořádku. Ale jednou se u toho stromu dala Eva do rozhovoru s hadem...

Počkejte, teď jste se spletl, ne? Copak to jde, mluvit s hadem?

No právě, teď už vím, že to byl podvod. Jenže tenkrát... Eva, když na to vzpomíná, tvrdí, že ji tak zaujalo, co had říkal, že ji ani nenapadlo přemýšlet nad tím, kdo to říkal.

A co říkal tak zajímavého?

Představte si, že vám někdo najednou nabídne něco, o čem jste nikdy ani neuvažovali. Had Evě tvrdil, že jí ukáže svět, ve kterém je dobro i zlo. Svět, který zná jenom Bůh, ale nám ho nepřeje. „Proto,“ říkal had, „je zapotřebí přestat všechno Pánu Bohu tak hloupě věřit, a na místo toho projevit kus vlastního názoru a sníst ‘zakázané’ ovoce.“

Dost průhledné, že? Zvlášť, když nás Pán Bůh už dávno před tím varoval, že si právě na toto máme dávat pozor. Jenže, my to čekali trochu jiné. Předtím nás třeba nikdy nenapadlo, že by nás Pán Bůh mohl okrádat o svobodu. A tak se nedivte, že Eva to ovoce utrhla a snědla, ani že jsem si vzal taky...

A co bylo dál?

Jak jsem už říkal. Nebeská bezpečnostní služba nás vystěhovala z Edenu. Ale ještě před tím jsme

dostali strašný strach, že na to Pán Bůh přijde, a kdoví co nám udělá. Tak jsme se před ním schovali...

Počkejte, brzděte trochu. Schovat se před Pánem Bohem, copak to jde?

Nejde, to dá rozum. Jenže jak jsme snědli to ovoce, přestalo nám to normálně myslet, a dělali jsme věci... Třeba jsme na sebe dali fíkové listí. To kdyby nás Bůh náhodou našel, tak aby nepoznal, že jsme nazí. No řekněte, je to normální? Kdyby to nebylo k pláči, musel bych se sám sobě smát.

A pak přišly děti, a my si mysleli, že kluci se do Edenu vrátí. Ovšem místo toho náš nejstarší, Kain, zabil ze žárlivosti na poli mladšího Ábela. Všechno tak ještě víc ztrpklo a zkazilo se.

Copak Pán Bůh vás jen vyhnal a nechal být? Jak já ho znám, nějak mi to k němu nesedí.

Pán Bůh za námi samozřejmě do Edenu přišel a zeptal se, jestli jsme nejedli ze stromu, který nám zakázal. Tenkrát jsme to sváděli jeden na druhého, a nakonec jsme to chtěli hodit na něj... Ještě teď se za to stydím. Ale on namísto vyčítání udělal něco fantastického.

???

Poslal nás sice pryč z Ráje, ale dal nám šanci se tam znovu vrátit. Slíbil, že jednou se narodí někdo, kdo tam, kde jsme my zakopli, udělá všechno správně. A navíc na sebe vezme důsledky té naší chyby. Říkal, že to pro něj nebude vůbec jednoduché, ale když se to stane, bude už zase všechno normální, nebudeme se muset schovávat, ani házet špínu jeden na druhého. A abychom si to dobře zapamatovali, sebral nám ty naše fíkové listy a namísto toho nám dal oblek z kůže. Ještě nikdy předtím jsme neviděli smrt...

Jak tedy hodnotíte svoji zkušenost teď, s odstupem těch několika let?

Podívejte, já už toho hodně zažil. A naučil jsem se, že Pánu Bohu se vyplatí věřit, a nesnažit se ho podrazit ani tehdy, když se zdá, že to s námi vede nějak divně. Po čase se totiž vždycky ukáže, že divně to nedělal Pán Bůh, ale já.

BEDŘICH JETELINA

KDYŽ ANI MODLITBA NEPOMÁHÁ...

Stalo se to ve společenství křesťanů. Jeden bratr náhle těžce onemocněl. Rakovina. Podle lékařského vyjádření je to jen otázka času, jak dlouho bude žít. V sobotu při bohoslužbě se za něj sbor modlí. Pán Bůh přece pomůže. Ale nemoc pokračuje. Lékaři už přestali dávat naději. Sbor se stále modlí. Modlitební skupinky se scházejí dvakrát týdně. Postí se, modlí se, doufají. „Pán Bůh udělá zázrak. Musíme ještě pevněji věřit a ještě více se modlit a postit se. Bůh přece nemůže nechat toho bratra umřít. Snad se pořád ještě modlíme málo. Snad nevěříme dost pevně. To přece nemůže být Boží vůle, aby zemřel,“ říkají si modlící se lidé.

V Bibli je mnoho zaslíbení. Chtějí nám dát odvahu a posílit naši víru. Ale někdy Bůh nezasáhne, a naši milí umírají. Umírají i přesto, že se tak pevně držíme víry a upřímných modliteb. A v takových chvílích se v nás snadno vynoří pochybnosti! Pochybujeme o víře, pochybujeme o modlitbě, o Bohu.

Životní krize a krize víry jdou často ruku v ruce. Jedna podněcuje druhou. Je dobře, když si to uvědomíme, ať už jako nemocní nebo jako modlící se sbor. V krizových situacích je naše diakonská péče velmi potřebná. A přesto právě tady často selháváme a ve vztahu k nemocnému neobstojíme. Nepochopení, nepochopení, nedostatek naslouchání nebo i naše dobře míněné rady dotyčnému nepomohou. I naše falešné představy a předsudky – jako že „správný křesťan se nedostává do žádné krize“, nebo „kdyby ses byl správně modlil...“, to také může zranit a hodně poškodit.

Často se naši nemocní už nepodílejí na životě sboru jako dřív. Snad má nemocná osoba velké bolesti nebo si netroufá, neodvažuje jít mezi lidi, protože vůči hledě chřadne. A pak nesnáší reakci některých lidí, kteří to sice upřímně, ale neomalene

dají najevo. „Bratře, co je s tebou, že jsi tak propadlý, kůži máš popelavou – nejsi nemocný?“ Proto se raději stáhne. Chce se před takovými vlivy chránit. A právě v takové chvíli může prožívat krizi víry, protože Pán Bůh ho nevyslychá, jak by si přál.

Mimoděk nás napadne: A co Pán Ježíš? Vyslyšel ho Otec tak, jak si přál? Ne. Jak si vedl Ježíš ve své největší krizi? Byl na ni připraven. Nedostal se do ní z čista jasna. Věděl, že nadešla doba krize. Ani on nechtěl trpět a umírat. Evangelista Lukáš popisuje, že zápasil se smrtí a ještě usilovněji se modlil. Jeho krize byla tak intenzivní, že jeho pot padal na zem jako kapky krve (L 22,44). Byl to úporný a tvrdý boj s vlastním přáním, s problémy a pochybnostmi, s tíhou úkolu, který měl splnit a podřízením se vůli svého Otce.

Ale když jednou rozhodnutí padlo, byl klidný, vzhopil se a učedníkům řekl: „Vstaňte, pojďme!“ (Mk 14,42) A můžeme říci, že se vztyčenou hlavou jde vstříc příštím událostem.

Co důležitého udělal Pán Ježíš v tomto smrtelném zápase?

1. Byl připraven na tuto krizi.
2. Sám určil místo, kde chce krizi prožít.
3. Sám vyvolil učedníky, kteří jej měli v krizi podpořit.
4. Potřeboval rozhovor se svým Otcem.
5. Předložil Otcovi své přání a bojoval sám se sebou a s Bohem.
6. Byl připraven podřídit se vůli svého Otce.

- No, a jak bylo splněno jeho očekávání a přání?
- a) nedostalo se mu pomoci, žádné podpory, žádného porozumění ani od jeho rodiny, natož od jeho učedníků,
 - b) jeho přání, aby nemusel prožívat krizi, se nesplnilo

Zato však obdržel...

- a) posilu od anděla (když tě lidé opustí, nebesa jsou při tobě – L 22,43),
- b) splnilo se jeho přání, aby se stala vůle Boží,
- c) získal pokoj duše a odvalu tím, že akceptoval vůli Boží. „Vstaňte, pojďme!“

To byl Pán Ježíš. Ale vzpomeňme třeba na apoštolu Pavla. Při jeho obrácení se mu Kristus osobně zjevil. To považoval za velkou přednost. Byl však nemocen. Jakou nemoc přesně měl, nevíme. Ale nebyla to žádná malá krize, kterou procházel. Co píše v 2 K 12,9? „Kvůli tomu jsem třikrát volal k Pánu, aby mne toho zbavil. Ale on mi řekl: ‘Stačí, když máš mou milost’.“ Tedy, Bůh Pavlovu modlitbu nevyslyšel.

Tak jako Pán Ježíš odpověděl Pavlovi, může odpovědět i nám na naše modlitby a prosby. To není zamítnutí našich modliteb, ale prostě odpověď Pána Ježíše. „Stačí, když máš mou milost.“ To znamená, „spokoj se s tím, co ti dávám. A nezapomeň, že jsem s tebou. Vím o tobě, i když tě nevyslyším tak, jak by sis přál.“

V Bibli máme záznam ještě o jiném druhu krize, kterým procházel patriarcha Jób. Těžkosti na něj přišly znenadání. Měl deset dětí. Každý den se za ně modlil, aby je Pán Bůh chránil. A najednou ta hrozná zpráva: Všechny děti tragicky zahynuly.

Umím si přibližně představit, jak mu bylo. Srovnávám ho se sebou. Já jsem měl jenom jedno dítě. Byl to syn.

A když mu bylo devět let, onemocněl. Modlil se za něho celý sbor, a přesto zemřel. Modlitby nebyly vyslyšeny. Myslel jsem tenkrát, že tu bolest neunesu. Jóbovi zemřelo všech deset dětí najednou. Přesto nám Jóbova reakce prozrazuje, že díky svému spojení s Bohem byl připraven i na takovou krizi. Reakce jeho ženy ukazuje opak. Když čteme knihu

Jób, ani jedna slabika nenaznačuje, že by pochyboval o Bohu. Cítil se jenom od Boha opuštěn.

I Pán Ježíš cítil tuto domnělou opuštěnost od Boha. A proto ví, co cítíme my, když Bůh neodpovídá a modlitby nepomáhají. Ale Bůh je přesto přítomen. Je s tebou, i když tě nevyslyší. Ježíš řekl: „Já s vámi jsem po všechny dny...“ To je jistota, kterou ti nikdo nemůže vzít. Proto pozvedni svou mysl k Bohu a řekni: „Děkuji ti, Pane, za jistotu, kterou mi dává tvé slovo a Duch svatý, že jsi za mne vylil svou krev na odpuštění hříchů. Děkuji ti za jistotu, že mne žádný nemůže vytrhnout z ruky tvé a odloučit od tvé lásky, ani bolest ani smrt.“ Bůh tě vidí a už dávno má řešení – snad takové, které je úplně jiné, než sis představoval. Chtěl by, abys z krize, kdy ani modlitba nepomáhá, vyšel posílen – podle jeho vůle.

Pán Bůh vidí dál než my. On vidí i konec každé události. Nevyslyší-li naše modlitby, je to k našemu dobrému. Hned to sice nepochopíme, ale přijdeme na to později. A když na naše „proč?“ nám není dána odpověď tady na zemi, dozvíme se ji jednou v nebesích. V jistotě, že Bůh je s námi, řekněme na nevyslyšenou modlitbu: „Buď vůle tvá!“

PODLE A. E. ZPRACOVAL KAREL ŠPINAR

NA PLNÝ PLYN?

Sedíte na návštěvě, nálada je výborná a rozhovor zajímavý. Ještě před chvílí jste se cítili docela příjemně. A co se to najednou s vámi stalo? Něco se vás dotklo? Někdo vás urazil? Ne? Tak to může být už jen „poškozený plynový pedál“. Všichni to známe – kdesi uvnitř vašeho střeva se nafukuje obrovský balón. Opasek se zařezává hlouběji a hlouběji, už nemůžete ani klidně dýchat.

Co se to děje?

Vlastně nic zvláštního. Dokonce se nemusí jednat ani o žádnou chorobu. To jste jen, velmi pravděpodobně, snědli více cukru, než bylo v silách trávicích enzymů v tenkém střevě strávit. Tak se sladké zbytky dostaly až do střeva tlustého. A tam? Tam žijí bakterie, které si na novém přísunu cukru pochutnají. Díky tomu se rychle množí a při tom produkují vodík, kysličník uhličitý (důvěrně známý z bublinkových nápojů) a u někoho i metan. Molekuly plynu se hromadí a bublina ve střevě roste. Rozpíná se také střevo. Odborně se tento stav plynatosti nazývá flatulence. Je to nepříjemné a bolí to. Střevo reaguje křečí a zúží se. Celá situace se zhoršuje, protože v místě, kde je plynu hodně, je střevo neprůchodné. Bakterie se však množí dále, „vyrábí“ plyny a bublina neustále roste. Opasek se zařezává hlouběji a hlouběji, už nemůžete ani klidně dýchat.

Za všechno může cukr?

Ve velké míře ano, ale nejen on. Příliš mnoho sladkostí, zmrzliny, slazených nápojů, umělých sladidel i velká dávka sladkého ovoce (banány, hrušky, hroznové víno, datle apod.) opravdu dokáže až skličujícím způsobem znepríjemnit den. Problémy mohou nastat, i když jste žádné sladkosti nejedli. Viníkem by mohlo být mléko. Také obsahuje cukr – laktózu, kterou musí určitý enzym ve střevě rozložit, aby se mohla vstřebat do krve. Mnoho lidí (a s věkem jich přibývá) však ten potřebný enzym nemá. Takový stav se nazývá laktózová intolerance – neschopnost strávit mléčný cukr. Ten se dostane nestrávený do tlustého střeva a tam už příslušné bakterie spustí svůj „mejdan“. Mléko, zmrzlina, dressingy, smetana, některé sýry, práškové polotovary se sušeným mlékem, kondenzované mléko, to všechno mohou být hlavní příčiny flatulence u mnoha lidí.

Další známý důvod zvýšené produkce plynů jsou luštěniny, ale ty stačí umět správně uvařit a bude po problému. Kromě toho může být zdrojem problémů i kapusta, zelí, brokolice, cibule a také některé obilniny (kromě rýže).

Nedávno jsem slyšel větu: „Nadýmá mě chleba.“ Je to možné, i ten? Ano. Některé obilniny a výrobky z nich mohou nadýmat. Často záleží na způsobu úpravy. Tatáž obilnina dokud je uvařená, nenadýmá. Záleží i na zkonsumovaném množství – dvě misky vloček nadmou, jedna ještě nemusí. Kromě těchto klasických „plynových potravin“ dokáže způsobit problémy i stres, rychlé jídlo, neustálé požívání mezi hlavními jídly i zapíjení jídla tekutinou. To jsou všechno banality, které může uvažující člověk ovlivnit svým rozhodnutím. Vážnějšími příčinami mohou být, i když zřídka, onemocnění žaludku, střeva, rakovina apod.

Co s tím?

Trpělivost především. V první řadě potřebujeme vědět, kdy se zvýšené množství plynu po požití „kritické“ potraviny může objevit. Časové schéma problému je asi takové: do tří hodin po požití rizikové potraviny se produkce plynů nezvyšuje, maxima dosahuje mezi 3. a 5. hodinou a 7 hodin po konzumaci se opět vrací do normálu, pokud si ovšem nedáte zase něco dobrého pro vaše střevní bakterie. Sledujte tedy svůj jídelní lístek a frekvenci odcházení větrů. Postupně dokážete identifikovat problémovou potravinu. Nejprve sledujte ty nejrizikovější podle výše zmíněných informací. Můžete také postupovat opačně – přijímat jen rizikovou potravinu a sledovat, zda se zvýšené množství plynu objeví.

Uvařte si luštěniny správně

Každý ví, že po fazolové polévce můžeme očekávat „turbo“ pohon. Zkuste však postupovat podle doporučení odborníků amerického ministerstva zemědělství.

- Luštěniny propláchneme, vložíme do hrnce s vodou a necháme tři minuty povařit. Odstavíme je a necháme dvě hodiny stát. Pak slijeme vodu, nahradíme ji čistou a necháme luštěniny opět dvě hodiny (popř. přes noc) stát bez vaření. Poté zнову vyměníme vodu a luštěniny pak vaříme obvyklým způsobem. Pokud to není nutné, tak vodu z vaření luštěnin dále nepoužíváme.

Podle zjištění odborníků ztratí luštěniny uvařené tímto způsobem až polovinu své „plynofikační“ schopnosti. Já dodávám, že při vaření luštěnin můžeme přidat do vody česnek a nebo zázvor. Oboje velmi účinně chrání před plynatostí. Pokud zařadíte luštěniny pravidelně do svého jídelníčku, vaše střevo si na ně zvykne.

Bylinky a koření mohou pomoci

I když budete důsledně realizovat popsané „manévry“ s fazolí, čočkou či sójou, může se stát, že přece jen budete potřebovat rychlou pomoc. Břicho bolí a větry ba ani vánek se nepohnou. Tehdy sáhněte do poličky s čaji a připravte si podle informací od mé sestry – magistry Zuzanky, protože já sám bylinkám nerozumím – teplý nápoj z uvedených bylinek a koření:

- uvolnění plynů a křečí: bazalka, anýz, fenykl, koriandr, kopr, majoránka, kmín,
- uvolnění plynů a zvýšení kyselosti žaludku: koriandr a majoránka,
- uvolnění plynů a snížení kyselosti žaludku: puškovec,
- uvolnění plynů u nervově podmíněných poruchách žaludku a trávení: meduňka, kozlík lékařský.

Návod na střevo bez plynu

- jezte pomalu, důkladně žvýkejte a u jídla moc nemluvte,
- stres neřešte jídlem a hltáním,
- během jídla ani po něm nepijte větší množství tekutin (více než 3 dcl),
- omezte spotřebu cukru, sladkostí, slazených nápojů, umělých sladidel a sladkých jídel
- zjistěte, zda netrpíte laktózovou intolerancí, a pokud ano, důsledně vyloučte kravské mléko a výrobky z něj, kromě jogurtu, který nadýmání nezpůsobuje,
- zjistěte, zda netrpíte potravinovou alergií. Pokud ano, pak musíte alergen z vašeho jídelníčku vyloučit,
- sladké ovoce si rozdělte na několik menších porcí během dne,
- luštěniny konzumujte pravidelně, ale důkladně je zbavte jejich „plynné síly“,
- pokud vás některé druhy zeleniny (kapusta, zelí, brokolice, cibule apod.) nadýmají, vyzkoušejte,

jestli problém nevyřeší jiný způsob tepelné úpravy,

- pokud vás nadýmají obilniny, chléb a nebo kaše, zkuste jich sníst méně a ve vícero dávkách za den,
- když se nadýmání objeví a potřebujete pomoc, spolehněte se raději na bylinky a koření než na tabletky. Česnek, zázvor, fenykl, anýz dokážou opravdové zázraky.

Nejste sami

Problém plynatosti je poměrně častý a trápí mnoho lidí. Pokud jde jen o přechodnou záležitost po konzumaci takových „plynových substrátů“ jako je zelí nebo fazole, vše je vlastně v pořádku. Někdy však může být množství střevních plynů neúměrně velké a dlouhodobé. Ani v tom nejste sami. První zbraní k obraně je trpělivost. Podívejte se, jak trpělivý musel být jeden mladý muž. Měl 28 roků a už pět let trpěl nadměrnou plynatostí. Navštívil postupně sedm lékařů a absolvoval všechna dostupná vyšetření. Všechny výsledky ukázaly, že je v pořádku, ale on se v pořádku necítil. Víme, že zdravý člověk „vyvětrá“ svoje střevo asi 14 x za den a on ho „větral“ 60-70 krát denně už několik let. Jeden lékař mu řekl, že problém způsobuje vzduch, který polkne při jídle, a že by měl jíst pomaleji a se zavřenými ústy. Mladý muž začal jíst tak pomalu, že dostal přezdívku socha s vidličkou, ale bez úspěchu.

Užíval několik předepsaných léků a přípravků. Také bez úspěchu. Nakonec lékař uzavřel celý problém, maskujíc vlastní bezmocnost, jako psychologickou záležitost. něco jako: „Problém je ve vaší hlavě, mladý muži.“ Onen mladý muž se však nedokázal smířit s tím, že by jeho hlava byla zodpovědná za tolik pachu. Začal sledovat svoje problémy sám a zjistil, že jejich příčinou by mohlo být mléko. Dva dny pil jen mléko a výsledek? 141 „větrání“ za den. Pak mléko na dva dny úplně vyloučil a flatulence téměř zmizela. Stále však nebyl spokojený. Sledoval tedy dál svůj jídelní lístek a problémy s plynatostí, aby nakonec zjistil, že kromě mléka je příčinou těžkostí také cibule, luštěniny, celer a některé další potraviny. Vidíte, že nejste sami. Tak se nebojte. Klid, disciplína a trpělivost – to jsou nepřátelé plynatosti.

MUDR. IGOR BUKOVSKÝ

JSEM ZÁVISLÁ

„Chtěla bych sedět u tvé postele a držet tě za ruku, když se kroutíš na záchytcě, když jsi přivázán k posteli, když se na tebe dívají jako na výstavní kus a odstrašující příklad lidské bídy. Chtěla bych být u tebe, když si nad tebou pokrytci odplivnou. Chtěla bych být s tebou, když se tváří povýšeně a říkají: 'To by se mi nikdy nemohlo stát!'“

Držela bych tě za ruku, když tě zrazují tvoji nejlepší přátelé, když tě podrážejí ti, kterým jsi věřil, když si přeješ zemřít. Když ti nikdo nerozumí, když spíš na chodníku a je ti špatně od hladu a když se třeseš zimou. Když kolem tebe chodí lhostejní lidé.

Když se budeš cítit nejhůř, vzpomeň si na mne a na mého Boha. Když budeš na konci svých sil, vzpomeň si, že nejsi sám. Je jen jediná cesta, která je silnější než droga, než tvoje neštěstí a bolest – Bůh. Jeho nic nenahradí.“

I. SENETRNIKOVA

Jsou lidé, které začnete milovat a nikdy se nedozvíte proč. Zajdete tak daleko, že se stanou součástí vašeho života. S nimi vkročíte do propasti, která nemá dno. Každý den znovu prožíváte svou bezmocnost, když jim nemůžete pomoci. I když se dozvíte pravdu o nich a jejich životě, nedokážete se jich vzdát, protože je stále ... ještě ... milujete...

Když jsem ji poznala, věděla jsem málo o tom, co je závislost, a dlouhé roky jsem nevěřila, že i ona ... je ... závislá... Následující řádky jsou autentickou výpovědí o stavu její duše, pocitů a myšlenek v posledních letech. Jsou vybrány z našich rozhovorů a korespondence.

„Když chci někomu něco vyprávět, začínám od začátku. Teď to dělám obráceně. Začnu od konce. Toto období je nejhorší, jaké jsem kdy zažila, období, ve kterém se projevila celá moje úplně zkažená podstata. Už dávno jsem věděla, že jsem zlá, špatná, ale že by tolik...? Překvapená sama sebou hrozím se myšlenky, kam až jsem schopná dojít. Neuměla jsem nenávidět. Teď už umím. Necítila jsme touhu pomstít se. Teď už cítím. Toužila jsem po lásce. Teď po pomstě. Kde jsem se to octla? A proč? Kdo vlastně jsem?“

Kolikrát jsem to už slyšela... Jsi nula. Obyčejná nula. Špína. Už si ani nevzpomínám na všechny tituly, kterými mne označili. Byla jsem dámou, která má ráda výbornou kávu a pije jen z průsvitného skla na čínském podnosu. Teď si kávu zalévám do hrnku z umělé hmoty horkou vodou na záchodech. Nenávidím, strašně nenávidím. Hlavně sebe a svůj život.

Stále jen padám. Už jsem si přestala věřit. Nejhorší však je, že jsem se přestala i snažit. Stejně zase zklamou. Je to jen otázka času. Kdysi jsem moc chtěla štěstí, lásku, peníze, únik za každou cenu. Teď se ptám, k čemu jsou mi vlastní názory, k čemu láska? Chci jen pokoj, nic neřešit ... nic neslyšet ... konečně si oddechnout.

Snad ještě trochu chci najít samu sebe. Když jsem se poprvé vrátila z léčení, které pro mě bylo strašně ponižující, ostatní mě jenom pozorovali a čekali na můj další pád. Nikdy jsem je nenechala dlouho čekat. Byla jsem osmnáctkrát na psychiatrii, několikrát i pro

pokus o sebevraždu. Když jednou prolomíš hranici a strach ze smrti, pak už nic není těžké.

Vím, jaké to je být nahoře, vím, jaké to je být dole, na dně. Být někým a ničím. Přestala jsem věřit jímým. Je ve mně obrovská propast prázdnoty, kterou už nikdo z lidí nenaplní.“

OLGA KENDROVÁ

„Jsou tři cesty. Ty stojíš na rozcestí a nevíš, pro kterou se rozhodnout. První cesta je – droga. Užívat, pokud se dá. Do posledních sil, až ze mne bude troska z jedů.

Nakonec přijde smrt, smrt ze zoufalství, smrt jako vykoupení.

Druhá cesta – život bez drog. Vyděděnec společnosti. Neberou tě – jsi jiný.

Když budeš žít bez drogy, tvůj život se stane živořením. Nakonec si hodiš smyčku nebo se vrátíš k droze.

Třetí cesta začíná zoufalstvím. Volíš mezi životem a smrtí. Žít se ti nechce, ale smrti se bojíš. Co jestli tam, po smrti, čeká Pán Bůh? A co uvěřit v něj? Copak se dá věřit takovému nesmyslu? Ty můžeš, rozum na to nestačí.

Jenom Bůh sám může udělat ten zázrak. Jenom Bůh sám se ti může dát poznat. Chceš to? Jestli

ne, pak se vrať na rozcestí a vyber si jednu ze tří cest. Která je ta pravá?“

I. SENETRNIKOVA

HUMOR V BIBLI A V KŘEŠŤANSTVÍ

Smysl pro humor je známkou duševního zdraví. I v Bibli jsou patrné stopy humoru. Ukazují nám Tvůrce, který miluje hravost a veselí, což je zřetelné také v přírodě. Jen pomysleme třeba na hravost mláďát. Jaký je to pro člověka zdroj rozptýlení. Nebo zvuky ptáků, pestrost motýlích křídel a barevnost květů. Jaký rozdíl v pohledu Stvořitele na svět – a v zálibě křesťanů oblékat se do černých a šedých barev.

Kdo by ještě pochyboval o Stvořitelově smyslu pro humor, ať se jde podívat do ZOO na šimpanze. Ten je vlastně takovou karikaturou člověka. Jaký výbuch smíchu to muselo vyvolat u prvního lidského páru, když uviděli poprvé opici! Je možné, že Eva se smíchem zvolala: „Ona je jako ty, Adame!“

Bůh se směje

Všemohoucímu je často jednání národů a vládců tohoto světa k smíchu.

Ž 2,1-5: „Národy kují marné plány. Ten, jenž trní na nebesích, se směje. Panovníkovi jsou k smíchu.“

Ž 37,13: „Proti spravedlivému strojí svévolník pikle. Je však Panovníkovi jen k smíchu.“

K tomu můžeme na vysvětlenou citovat výrok Ch. Morgensterna: „Humor je způsob, jímž posuzujeme konečné ze stanoviska nekonečného.“

Humor proroka – 1 K 18,23-29

Kolik ironie a smyslu pro humor je v Eliášových slovech při jeho střetnutí s uctívači Bála na hoře Karmel. Když jsou jejich modlitby k modle bez odezvy, Eliáš je nabádá: „Jen volejte co nejhlasitěji, je to bůh. Třeba je zamyšlen, nebo má nucení, nebo odcestoval, či snad spí.“

Bible píše o radosti a veselí

Bohoslužba ve starozákonní době byla spojena s radostí a veselím. Bůh věděl, že lidé potřebují ur-

číté sváteční chvíle, které jim dávají podněty k překonávání šedých dnů života.

2 S 6,12: „...převezl truhlu s veselím.“

2 Pa 29,30: „...chválili Hospodina s velikým veselím.“

Ž 100,2: „...služte Hospodinu s veselím.“

Šalomoun je k veselí skeptický – ovšem až ve stáří.

Př 14,13: „Na konci radosti bývá žal.“

Kaz 7,4: „Srdce bláznů v domě veselí.“

Má ovšem na mysli prázdnou zábavu – ne smysl pro nadhled a humor. Přiznává ale, že: „...je čas pláče, i čas smíchu.“ (Kaz 3,4) Proto nabádá k prožívání prostých lidských radostí: „...Vesel se z manželky své mladosti.“ (Př 5,8)

Nový zákon hovoří spíše o radosti, než o veselí a smíchu. Smích může být něco vynuceného, vnějšího, radost je vnitřní stav srdce.

Již narození Pána Ježíše bylo důvodem k velké radosti: „Zvěstuji vám radost velikou.“ (L 2,10) On sám řekl o důvodu, proč přišel na tento svět: „To jsem vám pověděl, aby moje radost byla ve vás a vaše radost aby byla plná.“ (J 15,11)

Na tomto světě jsou všechny lidské radosti velmi pomíjející. Žijeme stále ve stínu stáří a smrti. Ani jakkoli halasný smích nemusí být ještě známkou radosti v srdci.

V životopise slavného francouzského mima Deburau (Debiró) se píše, že často prožíval chvíle smutku a deprese. Šel proto k lékaři a požádal ho o pomoc. Lékař mu doporučil: „Běžte mezi lidi, do divadla, třeba na Deburaua, rozptýlit se, zasmát se!“ Jak se lékař podivil, když uslyšel odpověď: „Já jsem Deburau.“

Kdo uvěřil nabídce Pána Ježíše k věčnému životu, může mít důvod k radosti.

Před časem jsem slyšel v rozhlase diskusi o otázce, jestli je těžší lidi rozesmát, nebo rozplakat. Herec Miroslav Horníček řekl: „Jistě, že vypustit slzu. Abyste lidi rozesmáli, stačí, aby mi třeba na je-

višti spadly kalhoty. Rozplakat je ale, to vyžaduje čas, vyprávění příběhu, zapůsobení na city.“

Důležitá je předinformace – co vlastně očekáváme. Ten, kdo jde na pohřeb, nečeká, že se tam bude smát. Návštěvník kabaretu však ano. Tam proto stačí jen malé zavlnění opony, vyhlédnutí kulisáka, a už se lidé smějí.

Ten, kdo sedá k Bibli, jistě neočekává, že se bude smát. Může však najít radost srdce, a to je víc, mnohem víc.

Humor v dějinách církve

Nebylo ho tam hodně – spíše naopak. V raných dobách církve, kdy byla pronásledována a mnozí z jejích členů ukončili svůj život na popravišti, nebylo mnoho důvodů ke smíchu. Církevní otcové byli ovlivněni stoicismem, který vedl k potlačování emocí až k „apathea“ – necitelnosti vůči bolesti, ale i radosti.

Středověká církev se ještě více zahalila do černého flóru, a jakýkoli náznak humoru a veselí jí byl podezřelý. Světly bod těchto temných časů je František z Assisi, který se dovedl radovat i ze slunce, ptáků a květin.

Hravost a veselí vynesla znovu na světlo až renesance v 15. století, a to jak v malířství, tak v písemnictví. Objevuje se první vpravdě křesťanský satirik a humorista Erasmus nazývaný podle místa narození Rotterdamský.

Tento vzdělaný křesťanský humanista píše v r. 1509 „Chválu bláznovství“. Zde zesměšňuje mnichy a teology své doby. Např. píše: „Mnozí z nich dovedou tak přesně a do podrobností popsat peklo, jako by bývali po několik let jeho obyvateli.“

Roku 1517 se objevuje anonymní spis „Julius z nebes vyhnaný“. Zde je zesměšněn proslulý papež Julius II. Autorem byl zřejmě Erasmus. Evropa se smála. Ne tak Vatikán. Papežský agent psal z Německa do Říma: „Erasmovy satiry poškozují papežství víc než kritika Lutherova.“

Sedí starší manželé odpoledne v pokoji a mlčí. „Zavolej Novákům, co dělají,“ říká žena. „No, prý pijí čaj a povídají si,“ zjišťuje muž. „Uvařím čaj,“ odchází žena do kuchyně. Sedí u čaje. A znovu mlčí. Po chvíli muž říká: „Zavolej Novákům, o čem si povídají.“

O sto let později J. A. Komenský píše „*Labyrint světa a ráj srdce*“. Také tento proslulý vzdělanec a „učitel národů“ projevil v některých kapitolách svého pojednání velký smysl pro humor, např. v kapitole o námluvách a svatbách.

Židovský humor

Tento humor je velmi specifický, inteligentní a anekdotický. Anekdota je zhuštěným obrazem paradoxních životních situací. Často dává sílu přežít. Je to odpověď intelektu na brutální sílu. Jak napsal Karel Čapek: „*Humor je zbraní slabšího.*“ „*Je to ochranný štít moudrých.*“

O židovském humoru plně platí výrok I. Fontány: „*Humor nevysychá, protože pramení z hory pláče.*“

Na pasový úřad po nástupu Hitlera k moci přichází Egon Pfeferkov a žádá o pas do Ameriky. „*Proč? Máte tu přece vilu, zaměstnání a přátele,*“ ptá se úředník. „*Mají zde prý být pogromy na Židy a holiče,*“ odpovídá Egon. „*A proč na holiče?*“ diví se úředník. „*To je právě důvod, proč chci pryč. Každý se totiž jen ptá, proč na holiče,*“ končí Egon.

Kolik filozofické moudrosti je zase v jiné anekdotě: Umírá otec – rabín. Shromáždí se rodina. Nejstarší syn se ptá: „*Otče, sděl nám své největší poznání o životě.*“ Otec vzdychá a mlčí. Tu nejmladší syn říká: „*Otče, sděl nám, k čemu jsi v životě dospěl jako k největšímu poznání.*“ Otec vzdychl: „*Život je jako provazový most.*“ Zavládl ticho. Tu se starší syn osmělí a ptá se: „*A co to znamená, otče?*“ Rabín naposledy vydechl: „*Vím já?*“ A zemřel.

Smysl pro humor je určitý nadhled nad věcmi. Známkou, že se nepovažujeme za střed světa. Je to umění smát se sám sobě. A kdo to umí, vždy bude mít důvod k veselí.

Sedí starší manželé odpoledne v pokoji a mlčí. „*Zavolej Novákům, co dělají,*“ říká žena. „*No, prý pijí čaj a povídají si,*“ zjišťuje muž. „*Uvařím čaj,*“ žena odchází do kuchyně. Sedí u čaje. A znovu mlčí.

čí. Po chvíli muž říká: „*Zavolej Novákům, o čem si povídají.*“

Fanatik nemá smysl pro humor. Každá lehkost a hravost myšlenek je mu podezřelá a neuctivá. Ajatolláha Chomejního – velkého fanatického náboženského vůdce Íránu podporujícího islámský teror všude ve světě – nikdy nikdo neviděl se smát. Humor totiž zlidštuje a tvoří podstatnou část inteligence.

Humor v církvi

Je známkou zdravého ducha církve, když se dovede s úsměvem dívat i na své jednání, dovede si dělat legraci z hrané důstojnosti. Pak se dozvíme, že kazatel nejlépe přijímá potravu, anebo že kazatel nejde, ale kráčí.

Jak odlehčeně a lidsky působí, když si o sobě dovedeme povědět: „*Víte, co udělají katolíci, když ztroskotají na pustém ostrově? Postaví kříž. A co adventisté? Zvolí výbor a provedou sbírku.*“

Mezi kazateli se vypráví anekdota, která vystihuje jejich lidskou

křehkost. Jeden kazatel byl na dovolené. Navštívil sbor v té oblasti. Místní kazatel začal své kázání slovy: „*Drazí, dnes se vám chci vyznat ze své největší lásky v životě. Z lásky k ženě. Navíc, nebyla to moje žena.*“ Napětí bylo velké. A kazatel dodal: „*Byla to moje matka.*“ A pak mluvil o lásce k matce.

Poslouchajícím kazateli se toto kázání moc líbilo. Když přijel domů, ihned při prvním vystoupení ve svém sboru začal: „*Drazí, chci se vám vyznat z největší lásky svého života. Z lásky k ženě. A nebyla to moje žena.*“ Všichni strnuli, nejvíce kazatelova manželka sedící v první řadě. Kazatel chtěl pokračovat: „*Přátelé, nebyla to moje žena..., to nebyla moje žena...*“ Celý zpocený však zapomněl, jak dál. A tak nakonec vykřikl: „*Přátelé, já nevím, čím to byla žena...*“

Velký teolog Karl Barth jednou řekl: „*Když vidím faráře hrát fotbal, nemám strach o církev.*“ Chtěl bych to parafrázovat. Když vidím humor v církvi, nemám strach o církev.

LUDVÍK ŠVIHÁLEK

*Fanatik nemá smysl pro humor.
Každá lehkost a hravost myšlenek
je mu podezřelá a neuctivá.
Humor totiž zlidštuje a tvoří podstatnou část inteligence.*

20. KRONIKA STOLETÍ

VLÁDA ROPY A CHUDÝ SVĚT

(1970-1980)

V dekádě 1970-1980 vrcholí vliv komunismu ve světě, ale hlavní politikum je ropa. To ovlivňovalo postavení izraelského státu, který nemá na svém území žádné naftové zdroje. Jeho nepřátelé – arabské státy – naopak vlastní největší zásoby této nejdůležitější suroviny 20. století. Tohoto svého postavení jako hlavních dodavatelů ropy do USA začaly arabské země využívat k vydírání. Prohlásily: „Podporováním Izraele ohrožují Spojené státy dodávky arabské ropy do své země.“

Nová cesta k bídě

V r. 1971 vyhlásili Arabové první zvýšení cen ropy, které vyvrcholilo v roce 1976. Katastrofálně to ovlivnilo světové hospodářství. V r. 1970 stál barel ropy 3 dolary, o deset let později 38-63 dolarů. Paradoxem jako vždy bylo to, že nebyly tolik postiženy bohaté země – jako USA, ale naopak ty nejchudší, které byly na dovozu ropy zcela závislé. Tak v Asii a Africe vlivem propadu hospodářství

zemřely desítky milionů lidí následkem podvýživy a následných epidemií. V té době vlastnilo několik předních vládnoucích rodin z arabských států polovinu všech světových financí.

Vzhledem k tomu, že Arabové neměli vlastní banky, jejich petro-dolary skončily v zahraničních bankách – ve Švýcarsku, v Americe a Německu. Banky je zase poskytly jako půjčky rozvojovým zemím v Africe nebo Asii. Tam často skončily v nevhodných projektech nebo v rukou jejich samovládců. A tak se ty miliardy za zdraženou arabskou ropu rozplynuly v nenávratnu. Svět jako celek nakonec zchudl.

Den smíření?

6. října 1973 znovu zazněly na Středním východě výstřely. V Izraeli slavili Jom Kippur – den smíření, když z jihu a severu se přes jeho hranice převálily čtyři tisíce egyptských a syrských tanků podporovaných protipancéřovými a protiletadlovými raketami dodávanými Sověty. Byla to nejtěžší chvíle státu Izrael od jeho vzniku. Kdyby Američa-

né okamžitě nedodali Izraeli nejmodernější protitankové řízené střely, byl by to jeho konec. Již za dva dny přešla izraelská armáda do protiútoků a armády Egypta se ocitly v obklíčení. Syřané byli zatlačeni až k Damašku. Když Sověti vyhrožovali intervencí, USA přiměly Izrael, aby propustil egyptské jednotky z obklíčení.

Pět roků nato egyptský prezident A. Sadat podepsal s izraelským premiérem M. Beginem mírovou smlouvu. Stalo se tak v letním sídle amerických prezidentů Camp Davidu pod záštitou J. Cartera. Byl to jeden z mála konstruktivních činů v tomto neutěšeném desetiletí a první krok k nastolení určité stability na neklidném Středním východě.

Nutnost násilí

V r. 1974 stáhli Američané svá vojska z jižního Vietnamu, a to byl počátek jeho pádu do rukou komunistického severu. V dubnu 1975 zabrala vojska komunistického severního Vietnamu celý Vietnam. Byla to největší porážka a potupa Ameriky v celé její historii. Byl to signál ke krvavým událostem v Kambodži, kde se moci chopila krajně levicová organizace Rudí Khmerové. Vedlo ji několik učitelů, kteří v padesátých letech studovali ve Francii a nadchli se myšlenkami filozofa J. P. Sartra a jeho učením o „nutnosti násilí při změně světa“. Jimi vedené revoluční hordy povraždily 1 200 000 Kambodžanů, tj. jednu pětinu obyvatelstva.

Sedmdesátá léta znamenala také nárůst vlivu islámu ve světě. Naftové bohatství arabských zemí zvedlo jejich sebevědomí. Ne však umírněné větve sunnitů, ale fanatických šíitů. Ti vyznávají kult mučedníků ve svaté válce a násilí jako prostředek ke změně. Oni jsou zdrojem teroristických akcí na Blízkém východě. Nejvíce je jich v Sýrii, Iráku, Libanonu a Íránu.

V Íránu r. 1978 pod vedením ajatolláha Chomejního svrhli vládu šacha prosazujícího modernizaci země a vyhlásili „Islámskou republiku“. Bě-

hem pouhých dvou let přitom popravili přes 8 tisíc lidí obviněných z nepřátelství k Alláhovi. Islám se lavinovitě šířil především v Africe, a to i násilím, jak to dělal libyjský vůdce Kaddáfí.

Umírají bezmocní

Ve světě se objevila nová forma nebezpečí – terorismus. Teroristé si za cíl pro prosazování svých politických požadavků brali naprosto bezbranné a na věci nezávislé lidi. Největší z těchto teroristických organizací byla OOP – organizace pro osvobození Palestiny vedená Jásirem Arafatem. Sovětský svaz jim dodával zbraně a školil jejich velitele. Pro teroristy neexistují jednotliví muži, ženy a děti, ale představitelé „třídy“. Podle tohoto jejich pojetí nezabíjejí nevinné, ale bojují proti třídě vykořisťovatelů.

Hvězda je na vrcholu

Desetiletí 1970–1980 bylo érou komunistického bloku a dobou vysoce sebevědomého postavení Sovětského svazu. Jeho ministr zahraničí A. Gromyko tehdy prohlásil: „Žádnou otázku světového významu nelze rozhodnout bez Sovětského svazu.“ Valné shromáždění OSN se stalo řečníštěm pro hlavy států ovlivněných a zkorumpovaných komunistickým Kremlem. V r.

1975 tvořilo OSN 144 států. Z těch jen 25 bylo svobodných a demokratických. Ostatní byly totalitní režimy ovládané jednou politickou stranou. Delegáti těchto zemí byli upláceni osobně a dodávkami sovětských zbraní jejich režimům. V podstatě jen útočili proti „imperialismu USA“, požadovali zničení Izraele

a Jihoafrické republiky. Typické bylo, že nikdy nebyly na půdě OSN obviněny arabské země za drastické zdražení ropy, které zdecimovalo rozpočty právě těch nejchudších afrických zemí.

Studená válka v těchto letech mezi dvojím pojetím světa – strukturalismem a svobodou pravdy – vrcholila. Strukturalismus je pohled marxistů na

V Asii a Africe vlivem propadu hospodářství zemřely miliony lidí následkem podvýživy a následných epidemií. V té době vlastnilo několik předních vládnoucích rodin z arabských států polovinu všech světových financí.

svět, který říká, že události neurčuje lidská vůle, nýbrž utajené struktury společenských řádů. Člověk se dle toho ocitl ve vězení struktur. Ony určují jeho chování, on jako jedinec není za nic odpovědný. Nakonec není hříchu ani viny – za vším stojí neosobní společenské síly. Tak je vlastně popírán skutečný svět ve prospěch světa teoretického.

Marxisté mohli vysvětlit všechno. „Když klesly mzdy, bylo to proto, že kapitalisté vykořisťovali dělníky – a to Marx předpovídal. Když se mzdy zvýšily, bylo to zase proto, že se kapitalisté snažili dělníky koupit, a tak zachránit svůj prohnitý systém – což marxismus také předpovídal.“

Pravdu ovšem nelze navždy vyhnat z dějin. Můžete ji na čas skrýt, ale je to podobné, jako když kluk strčí ruku se zapálenou cigaretou do kapsy, když přichází otec. Nakonec ho bolest donutí ji vytáhnout. Ve lži není možné žít dlouho.

Obchod se smrtí

Zatím však vrcholilo celosvětové zbrojení a obchod se zbraněmi vedly tři země: Sovětský svaz, Spojené státy americké a Francie. Byla to pro západní svět doba nejistoty a strachu. Kubánská vojska se v prosinci 1975 vylodila v Angole. Rok na to přešla do Etiopie a Mozambiku. Zdálo se, že komunistickou expanzi nikdo bez nebezpečí nukleárního konfliktu nezastaví. Zvlášť, když v průběhu roku 1978 vstoupily sovětské jednotky do Afghánistánu.

Tragické důsledky případného atomového konfliktu přece jen vedly zástupce vlád východu i západu k hledání cest ke zmírnění tohoto velkého napětí. Proběhla setkání sovětského vůdce L. I. Brežněva s prezidenty USA – Nixonem a G. Fordem a byla uzavřena celá řada dohod o zbrojení a obchodu.

V letech 1972–1975 probíhala jednání mezi evropskými státy za účasti USA a Kanady o formě spolupráce. V srpnu r. 1975 pak byl podepsán „závěrečný akt Helsinské konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě“. Zahrnoval také pasáž o respektování lidských práv a svobod – v myšlení, svědomí a náboženství. Zástupci komunistických zemí sice akt podepsali, ale jako vždy ho nedodržovali. Naopak, skupiny disidentů pod vlivem tohoto podpisu vystoupili v těchto zemích z ilegality, a tak se vystavili přímému pronásledování a věznění ze strany komunistických úřadů. Helsinské dohody tak naopak paradoxně zvýšily počet pronásledovaných v těchto státech.

V Sovětském svazu byli odpůrci režimu stále více zavíráni v ústavech pro duševně choré. Zdůvodňovalo se to slovy: „Komunismus je jediná naděje lidstva, a kdo je

proti němu, není normální.“ Zdálo se, že ze sovětského sevření není úniku. Českoslovenští komunisté razili heslo: „Se Sovětským svazem na věčné časy a nikdy jinak.“ Nevěděli, že největší pravda dějin je, že „všechno je jinak“.

Polská naděje?

16. října 1978 byl v Římě zvolen 263. papežem polský kardinál, arcibiskup krakovský Karol Wojtyła. Přijal jméno Jan Pavel II. Rok na to si polská katolická církev vynutila na vládě jeho návštěvu v rodném Polsku. Jeho příjezd, kdy ho vítaly miliony lidí, se stal jedním velkým referendem o smýšlení Poláků.

V létě r. 1980 vzniká v Polsku na komunistech zcela nezávislé odborové hnutí Solidarita vedené především dělníky z gdaňských loděnic, z jejichž středu vyšel také jejich vůdce – Lech Wałęsa. Začínají osmdesátá léta našeho pohnutého století.

ZPRACOVAL LUDVÍK ŠVIHÁLEK

Marxisté uměli vysvětlit všechno. „Když klesly mzdy, bylo to proto, že kapitalisté vykořisťovali dělníky – a to Marx předpovídal. Když se mzdy zvýšily, bylo to zase proto, že se kapitalisté snažili dělníky koupit, a tak zachránit svůj prohnitý systém – což marxismus také předpovídal.“

DEVASTACE

Jedním z vysoce frekventovaných slov dnešní doby je slovo „devastace“. Hodně se o ní hovoří v souvislosti s životním prostředím. Obavy o přírodu jsou určitě na místě. Domnívám se však, že existuje ještě jiný druh devastace s mnohem horšími důsledky. A to je devastace morálky a vztahů.

O upadající morálce a klesající úrovni mezilidských vztahů už bylo řečeno mnoho. Na druhé straně se říká: „On je sice takový, ale v jádru je to dobrý člověk“. Z toho by se dalo usuzovat, že celková situace není tak zlá, jak se jeví na první pohled. Uvnitř člověka jsou jistě jakési „zásoby“ dobrého, a když společnost vytvoří potřebné podmínky, pak se to dobré v nás jistě ukáže.

V Bibli čteme, že Bůh hodnotil lidi před potopou slovy: „Jejich myšlení nebylo jiné než zlé.“ A v tom byl problém. Nejen vnější projevy byly zlé, ale i v jádru, v myšlení byli zlí.

Jsem přesvědčen, že v dnešní době je třeba hovořit o devastaci přírody, ale také o devastaci morálky, vztahů a devastaci citu i myšlení. Z citu a myšlení totiž vyplývá vše další, včetně činů. Zlé činy lidí najdeme v různých formách v celých lidských dějinách, ovšem v současnosti vidíme v tomto směru jistý posun. Zlý čin přestává vnímat nejen jedinec, který ho koná, ale citově i myšlenkově ho přestává jako zlý vnímat i celá společnost. Dost ale chmurného a pesimistického pohledu na svět. Proč to tedy zmiňuji? Možná, jako malé zastavení v rychle ubíhajícím čase.

Zkusme vychovávat sami sebe a v důsledku i své okolí, že nestačí jen nedělat špatné a zlé věci, ale je třeba především i přemýšlet a jednat pozitivně. Také si možná uvědomíme, že pokud chceme něco změnit k lepšímu, chceme žít v kvalitní společnosti, potom je třeba změnu provést nejen v oblasti ekonomické, ale především v oblasti našeho myšlení a citů. Apoštol Pavel to velice jednoznačně připomíná: „Proměňte se obnovou své mysli.“ Každý ví, že nejtěžší je změnit sám sebe. Ale je to jediná cesta ze současné stále se prohlubující devastace v nás samotných. A to jiné – pozitivní myšlení? To by nás mělo provázet každodenně. I dnes.

JAN DYMAČEK

LIST ŽIDŮM

NENÍ NÁVRATU?

Proč byl tento list napsán?

V životě není mnoho situací, kdy uděláme určité zásadní rozhodnutí, a pak dostaneme možnost ho dodatečně změnit. Uzavření půjčky na stavbu domu, přijetí nabídky nového zaměstnání, svatba, to vše bychom si měli dobře rozmyslet dříve, než se rozhodneme. Po ukvapeném jednání si totiž člověk někdy říká, že nemusel tolik pospíchat. Možná, že kdyby tenkrát zvolil jinou cestu, nemusel teď tolik ztratit.

Lidé, kterým byl napsán list Židům, přemýšleli podobně. Jejich rozhodnutí se však netýkalo obchodu nebo volby partnera, ale znovu zvažovali své rozhodnutí následovat Krista.

List Židům byl původně napsán pro křesťany ze židů, kteří se rozhodli přijmout Ježíše jako zaslíbeného Mesiáše, což se pro ně stalo naplněním víry. Nebylo to tedy něco zcela nového, a proto i nadále navštěvovali chrám a synagogu.

To se však postupně ukázalo jako neudržitelné. Rozdíly mezi židy a křesťany se totiž stále více prohlubovaly. Nejvíce proto, že židé byli velcí nacionalisté, a mezi křesťany narůstalo procento bývalých pohanů, kteří k židovskému národu neměli žádný zvláštní vztah. Tím se také způsob „dvojí věrnosti“ křesťanů ze židů, praktikujících židovské obřady, stával méně a méně obhájitelný. Římané navíc zařadili křesťany mezi „nepovolená“ náboženství, zatímco židé byli pod ochranou římských zákonů.

Není se tedy co divit, že mnoho křesťanů ze židů vážně přemýšlelo o návratu ke svému původnímu náboženství. Neviděli v tom až takový problém: Židé přece byli Božím vyvoleným lidem. Co více jim tedy mohlo křesťanství nabídnout?

List Židům byl tedy napsán lidem stojícím tváří v tvář rozhodnutí, zda mají i nadále zůstat křesťany, lidem uvažujícím nad tím, že vážně přehodnotí své dřívější rozhodnutí – jinými slovy lidem velmi podobným každému z nás.

Co se z této knihy můžeme naučit?

Když otevřeme list Židům, ocitneme se ve světě judaismu prvního století, který je pro většinu moderních čtenářů značně matoucí. Mnoho argumentů této biblické knihy je založeno na zvláštní interpretaci málo známých textů. A k tomu se nám dnes může zdát beznadějně nesrozumitelné i to, co je hlavním předmětem autorova zájmu – smysl obětí, úloha andělů či důležitost patřit do toho správného rodu.

Ovšem za tím vším je ukryto nesmírně důležité téma: Ježíš je jedinečný a nejvyšší. Ať už ho vidíme jako kněze, oběť nebo učitele – vždycky je na prvním místě.

A to je stále aktuální myšlenka. Spousta lidí je dnes přesvědčena, že Ježíš byl jen nějakým vynikajícím člověkem – asi jako Buddha nebo nějaký guru. List Židům k tomu říká jasně ne. „Mnohokrát a mnohými způsoby mluvil Bůh... v tomto posledním čase k nám promluvil ve svém Synu“ (Žd 1,1.2.).

Nyní je už jasné, proč by se židovští křesťané prvního století nemohli vrátit zpět ke svému starému způsobu života. Obřady, kterých se zúčastňovali v minulosti, byly jako dopisy od někoho milého, od koho byli odloučení. Protože jim na něm záleželo, bylo nesmírně důležité jeho dopisy číst. Ovšem proč by nyní, když se s ním již mohli setkat osobně, měli dávat stále přednost dopisům, a vlastně se tak od něj odvracet?

Slova, která potřebujeme znát

Andělé: Boží poslové. Vzhledem k tomu, že mnozí židé byli přesvědčeni, že Bůh se o lidské záležitosti příliš nezajímá, začali věřit, že odpovědnost za každodenní běh této planety mají andělé, kteří tak tvoří určitý

„střední článek řízení“. Křesťané ze židů, ovlivněni touto myšlenkou, byli v pokušení si myslet, že Ježíš byl právě takovým andělem – sice mocnějším a důležitějším než ostatní, ovšem zdaleka ne s nejvyšší autoritou. List Židům toto přesvědčení ukazuje jako neplatné. Kdyby byl napsán dnes, jeho autor by pravděpodobně prohlašoval, že Ježíš je víc než evoluce nebo zákony trhu – prostě než všechno to, co lidé považují pro svůj způsob života za důležité.

Smíření: Potřebujeme ho, protože ať děláme co chceme, vše nás staví do sporu s Bohem nebo se sebou navzájem.

Smlouva: V Bibli je obvykle popisována Boží smlouva s Izraelci o tom, že On je jejich Bohem a oni jeho lidem.

Židé: Dopis Židům mohl být napsán těsně před tím, než Římané dobyli Jeruzalém, někdy před rokem 70 po Kristu. Křesťané ze židů byli v té době pod obrovským tlakem, aby se připojili k obraně Jeruzaléma, protože jejich neochotu se na ní podílet považovali mnozí židé za vlastizradu.

Melchisedech: Žil v Jeruzalémě, jeho jméno znamenalo „král pokoje“ a Abraham uznal jeho autoritu. Od té doby o něm nikde není zmínka, dokud není přímo jmenován v listu Židům.

Mnoho židů věřilo, že lidi před Bohem mohl zastupovat pouze kněz a každý žid věděl, že kněží jsou jen z pokolení Lévi. Protože však Ježíš pocházel z pokolení Juda, nemohl být podle nich knězem, a ani tedy zastupovat lidi před Bohem.

„A co Melchisedech“, ptá se autor listu Židům. „Jednoznačně byl knězem a přitom nebyl z pokolení Lévi. Jestliže mohl být knězem on, Ježíš jím může být také.“

Pavel: Protože v listu Židům jeho jméno chybí, vznikají otázky ohledně autorství dopisu. Představitelé rané církve věřili, že každá kniha Nového zákona byla napsána apoštolem. List Židům byl v Novém zákoně. Proto tedy musel být napsán apoštolem, nejpravděpodobněji Pavlem. Vidíme, že takováto argumentace je klasickou ukázkou definice kruhem.

Někdy v době reformace odborníci ukázali na rozdíly mezi listem Židům a jinými Pavlovými spisy. Například že list Římanům používá oproti listu Židům citace z rozdílné verze Bible. Jelikož je však hlavní téma listu Židům podobné Pavlovu, a také jeho argumentace je velice přesná, někteří učenci se domnívají, že byl napsán jedním z Pavlových společníků – Sílou, Barnabášem, či snad Priscou. Potřebujeme však k tomu, aby nás list oslovil, přesně vědět, kdo ho napsal?

Kněz: Člověk zplnomocněný k bohoslužebným úkonům, prostředník mezi Bohem a člověkem.

Oběť: Prostředek ke smíření nás lidí s Bohem.

Svatyně: Místo, kde se lidé mohli setkávat s Bohem. List Židům odráží běžnou víru, že pozemská svatyně (nazývaná také svatostánek nebo chrám) byla kopií svatyně v nebi. Autor ukazuje, že starý způsob obětí omezoval kontakt s Bohem na vybrané lidi jen v omezené době. Skrze Ježíše však k němu můžeme přistupovat všichni a bez omezení časem.

V listu Židům najdeme:

- „Jak bychom mohli uniknout my, pohrdneme-li tak slavným spasením?“ (Žd 2,3)
- „Věřit Bohu znamená spolehnout se na to, v co doufáme, a být si jist tím, co nevidíme.“ (Žd 11,1)
- „Proto i my, obklopeni takovým zastupem svědků, odhodme všechnu přítěž i hřích, který se nás tak snadno přichytí, a vytrvejme v běhu, jak je nám uloženo, s pohledem upřeným na Ježíše, který vede naši víru od počátku až do cíle. Místo radosti, která se mu nabízela, podstoupil kříž, ne dbaje na potupu, proto usedl po pravici Božího trůnu.“ (Žd 12,1,2)

